EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 28.11.2006
COM(2006)712 galīgā redakcija

ZAĻĀ GRĀMATA

Eiropas Savienības pilsoņu diplomātiskā un konsulārā aizsardzība trešās valstīs

(iesniegusi Komisija)

1. IEVADS

1.1. Saskaņā ar Eiropas Kopienas (še turpmāk EK) dibināšanas līguma 20. pantu ikvienam Eiropas Savienības pilsonim trešās valsts teritorijā, kurā nav vēstniecības vai konsulārā dienesta tai dalībvalstij, kuras pilsonis viņš ir, ir tiesības uz jebkuras citas dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem.

Lēmumā 95/553/EK[1] ir norādīts dalībvalstu iespējamo palīdzību saraksts šādos gadījumos:

- apcietinājuma vai aizturēšanas gadījumā;
- smags nelaimes gadījums vai smagas saslimšanas gadījumā;
- vardarbīga nozieguma upuriem;
- pilsoņa nāves gadījumā;
- palīdzība pilsonim, kas nonācis briesmās, vai
- viņa repatriācija.

Turklāt tajā ir paredzētas procedūras, kas saistītas ar avansa maksājumiem pilsoņiem, kas nonākuši grūtībās.

Iepriekš minētais saraksts nav visaptverošs. Lēmumā ir precizēts, ka pilsonis var lūgt aizsardzību citos gadījumos, kuros nekavējoties ir jāsniedz palīdzība grūtībās esošam pilsonim, ciktāl tas ir dalībvalstu pilnvarās.

Turklāt jo īpaši, lai organizētu informāciju apmaiņu par valstu labo praksi, ES Padomē tika izveidota darba grupa ("*COCON*"), kas atbildīga par konsulāro sadarbību. Tā nesen 2006. gada jūnijā izstrādāja vadlīnijas Eiropas pilsoņu aizsardzībai trešās valstīs[2]. Šīs vadlīnijas nav saistošas un tajās likts uzsvars uz informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm, paredzot ciešu sadarbību, kurai pievienojas Komisijas delegācijas[3].

1.2. Komisija vairāku iemeslu dēļ vēlas iesniegt pārdomu virzienus, kas paredz stiprināt šo pilsoņu aizsardzību:

- Nicā 2000. gada 7. decembrī proklamētās Pamattiesību hartas 46. pantā tiesības uz diplomātisko un konsulāro aizsardzību ir noteiktas kā Eiropas pilsoņa pamattiesības;
- Lēmumā 95/553/EK paredzēts, ka lēmumu pārskata piecu gadu laikā pēc tā stāšanās spēkā, t.i. 2002. gada maijā;
- Komisija 2007. gadā iesniegs savu 5. ziņojumu par Eiropas Savienības pilsonību, kurā, iespējams, tiks paziņotas iniciatīvas attiecībā uz tiesībām uz diplomātisko un konsulāro aizsardzību;

---

1 Padomes sanāksmē pieņemtais dalībvalstu valdību pārstāvju 1995. gada 19. decembra Lēmums par Eiropas Savienības pilsoņu aizsardzību diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās (OV L 314, 28.12.1995., 73. lpp.)

2 Eiropas Savienības Padomes 2006. gada 2. jūnija Dokuments 10109/06.

3 Vadlīnijās pieprasīts, lai katra dalībvalsts sagatavo krīzes plānu, kas jāzina visām pārējām dalībvalstīm. Mudina dalībvalstis cita citai paziņot par grozījumiem ceļotājiem paredzētajos norādījumos. Tāpat dalībvalstīm vajadzētu mudināt Eiropas Savienības pilsoņus kļūt atpazīstamiem un nodot savus datus attiecīgajām iestādēm, lai ļautu efektīvāk īstenot krīzes gadījumu plānus.

– Komisijas 2006. gada jūnija paziņojums par Hāgas programmas īstenošanu[4] izvirzīja dažus ieteikumus par tiesībām uz diplomātisko un konsulāro aizsardzību;

– vajadzība definēt konsulārās un diplomātiskās aizsardzības saistību ar citam jomām (civilā aizsardzība, palīdzība krīzes situācijās, humānā palīdzība), kas tika uzsvērta 2006. gada 9. maija *Michel Barnier* iesniegtajā ziņojumā[5] (še turpmāk "*Barnier* ziņojums")

1.3. Diplomātiskā un konsulārā aizsardzība var attiekties gan uz individuāliem, gan uz kolektīviem gadījumiem.

1.4. Lai rastu risinājumu krīzes situācijās, tādās kā dabas katastrofa, terora akts, pandēmija vai militārs konflikts, Eiropas Savienības rīcībā ir virkne instrumentu:

– civilās aizsardzības mehānisms, ko var īstenot gan Eiropas Savienībā, gan ārpus tās;

– humānā palīdzība civiliedzīvotājiem, kurus skārusi katastrofa ārpus Eiropas Savienības;

– specifiski instrumenti, lai risinātu krīzes situācijas, piemēram, ātrās reaģēšanas mehānisms;

– civilās misijas krīzes pārvarēšanai ārējās, drošības un aizsardzības politikas ietvaros.

Visiem šiem instrumentiem ir nepieciešama cieša sadarbība starp Padomi un Komisiju, lai nodrošinātu Eiropas Savienības un tās dalībvalstu ārējo darbību saskaņotību.

Šīs palīdzības jomas var tikt lietderīgi papildinātas ar EK Līguma 20. pantā paredzētās pilsoņu aizsardzības stiprināšanu.

1.5. EK Līguma 20. pants kļūst īpaši nozīmīgs, ņemot vērā to, ka palielinās Eiropas Savienības pilsoņu ceļojumu skaits uz trešām valstīm[6], kā arī to, ka palielinās to pilsoņu skaits, kuri apmetas uz dzīvi šajās valstīs. Turklāt dalībvalstīm nav visām pastāvīgas un pieejamas pārstāvniecības visās trešās valstīs.

Šobrīd ir tikai trīs valstis, kurās ir pārstāvētas visas dalībvalstis. Ķīnas Tautas Republika, Krievijas Federācija un Amerikas Savienotās Valstis, un no 167 trešām valstīm 107 valstīs ir pārstāvētas ne vairāk par 10 dalībvalstīm[7]. Šī situācija kļuva vēl skaidrāk redzama 2004. gada beigās, kad cunami skāra Dienvidaustrumāziju un kad lielākai daļai dalībvalstu nebija pārstāvniecības dažādās valstīs, kuras cieta šajā katastrofā. Tādējādi 17 dalībvalstis ir pārstāvētas Taizemē, bet tikai 6 dalībvalstis ir pārstāvētas Šrilankā un 3 Brunejā. Libānas konfliktā 2006. gada jūlijā arī kļuva

---

4 COM (2006) 331, 2006. gada 28. jūnijs Hāgas programmas īstenošana: turpmākā rīcība.

5 Michel Barnier ziņojums ES Padomes priekšsēdētājam un Eiropas Komisijas priekšsēdētājam: "Par Eiropas civilās aizsardzības spēkiem: Eiropas palīdzība."

6 2006. gada aprīlī grupā COCON tika aprēķināts, ka katru gadu notiek apmēram 180 miljoni šādu ceļojumu.

7 Padomes 2005. gada 12. decembra Dokuments 15646/05 par Eiropas Savienības prezidentvalsts pārstāvniecību ārpus Eiropas Savienības, nav publicēts. Ir zonas, kur uz vietas ir maz dalībvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību. Centrālamerika un Karību salas (piemēram, 1 dalībvalsts ir pārstāvēta Belizā, 3 – Haiti, 4 – Salvadorā, neviena Bahamu salās), Centrālāzija (Tadžikistānā pārstāvēta tikai 1 dalībvalsts, Turkmenistānā – 3); Centrālā un Rietumāfrika (1 dalībvalsts ir pārstāvēta Libērijā, kā arī Santomē, un 3 dalībvalstis pārstāvētas Mali un Kongo Brazivilā).

redzams, ka ne visām dalībvalstīm bija pastāvīga un pieejama pārstāvniecība šajā valstī. Turklāt *Barnier* ziņojumā norādīts, ka Eiropas Savienības klātbūtne ar Eiropas Komisijas delegāciju starpniecību ir nodrošināta valstīs, kurās dažreiz ir tikai nedaudzu valstu pārstāvniecību. Lai arī šīm delegācijām nav konsulāru pilnvaru, tās varētu ņemt vērā kopīgās pūlēs resursu apvienošanai.

1.6. Saskaroties ar ierobežotiem dalībvalstu konsulārajiem un diplomātiskajiem tīkliem, izrādās, ka pašreizējais *acquis communautaire* ir maz attīstīts un šajā jomā to veido tikai Lēmums 95/553/EK un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm *COCON* ietvaros.

Tomēr pilsoņi pieprasa Eiropas dimensijas stiprināšanu. Šajā saistībā nesena Eirobarometra aptauja[8] parādīja to, ka pilsoņi nezina savas tiesības un tajā pašā laikā ļoti gaida Eiropas rīcību šajā jomā. Turklāt var secināt, ka puse no Eiropas Savienībā dzīvojošām personām plāno ceļot uz kādu no trešām valstīm nākamo trīs gadu laikā un ka tikai 23% no tām apstiprina, ka zina iespējas, ko piedāvā EK Līguma 20. pants. tajā pašā laikā 17% domā, ka ir iespējams lūgt aizsardzību Komisijas delegācijās.

Visbeidzot, Komisija 2006. gada 10. maija paziņojumā "Pilsoņu programma"[9] Eiropadomei uzsvēra, no vienas puses, Eiropas Savienības vajadzību attīstīt sadarbību konsulārajās lietās, lai labāk aizsargātu Eiropas pilsoņus trešās valstīs, un, no otras puses, dot iespēju ikvienam pilsonim zināt savas tiesības un varēt tām pilnībā piekļūt.

Komisija ierosina darbības virzienus, lai uzlabotu pilsoņu informēšanu un lai pārdomātu aizsardzības apjomu, ko vajadzētu tiem nodrošināt, struktūras un resursus, kam vajadzētu būt Eiropas Savienības rīcībā šajā jomā, un attiecības, kas jāattīsta ar trešo valstu valsts iestādēm.

2. PILSOŅU INFORMĒŠANA

Ir nepieciešams nodrošināt labāku pilsoņu informēšanu konsulārās aizsardzības jomā.

Šajā nolūkā Komisija ierosina vairākus pasākumus – daži no tiem ir īstermiņa, bet citiem nepieciešama kompleksāka lēmuma pieņemšana Eiropas līmenī.

2.1. Informēšana par tiesībām uz diplomātisko un konsulāro aizsardzību.

Iestādēm un dalībvalstīm vajadzētu nodrošināt periodisku pilsoņu informēšanu un tās profesionālās vides informēšanu, kas saistīta ar personu pārvadāšanu, piemēram, ceļojumu aģentūras.

Kā piemēru varētu minēt informācijas brošūru izplatīšanu, afišu izlikšanu tādās vietās kā lidostas, ostas, stacijas vai pasu izsniegšanas biroji, informāciju tīmekļa vietnē "*Europa*" un Komisijas delegāciju trešās valstīs tīmekļa vietnē. Kā citu piemēru varētu minēt tālruņa zvanus vai e-pastus, ko varētu nosūtīt *EUROPE DIRECT*[10] un kas pilsoņiem ļautu uzdot jautājumus par konsulāro un diplomātisko aizsardzību trešās valstīs.

Ierosinātās darbības:

– **Brošūru izplatīšana, tostarp profesionālā vidē, kas saistīta ar šo jomu.**

---

8 2006. gada jūlija Eirobarometrs Nr. 188.

9 COM (2006) 211 galīgā redakcija

10 http://.eu.int/europedirect/index_en.htm.

– **Informācijas ievietošana tīmekļa vietnē "*Europa*" un Komisijas delegāciju trešās valstīs tīmekļa vietnē.**

– **Afišu izvietošana lidostās, ostās, stacijās vai jebkurā citā piemērotā vietā.**

– **Pilsoņu informēšanas dienesti.**

2.2. Informēšana par dalībvalstu pārstāvniecību trešās valstīs.

Ja trešā valstī, uz kuru dodas pilsonis, nav viņa valsts vēstniecības vai konsulārās pārstāvniecības, tad pilsoņa rīcībā ir jābūt informācijai par citu dalībvalstu vēstniecībām un konsulārajām pārstāvniecībām minētajā valstī.

Komisija uzskata, ka ar dalībvalstu palīdzību tā varētu uzņemties īstenot šādu informēšanas darbu. Šajā nolūkā dalībvalstīm varētu lūgt iesniegt Komisijai atjauninātu sarakstu, kurā būtu minētas to vēstniecības un konsulāti un to koordinātas.

Ierosinātā darbība:

– **Katrā trešā valstī pārstāvēto dalībvalstu vēstniecību un konsulāro dienestu koordinātu publicēšana un atjaunināšana.**

2.3. Pases kā informācijas līdzekļa izmantošana.

Barnier ziņojumā tika ierosināts, lai visās pasēs būtu EK Līguma 20. panta atveidojums.

ES Padomes prezidentūra savā 2006. gada 15. jūnija ziņojumā Eiropadomei[11] aicināja dalībvalstis atveidot pasēs EK Līguma 20. pantu.

Komisija uzskata, ka tas būtu efektīvs līdzeklis, lai pilsoņiem atgādinātu viņu tiesības.

Ierosinātā darbība:

– **Komisijas ieteikuma, kurš aicina dalībvalsti atveidot pasēs EK Līguma 20. pantu, pieņemšana.**

2.4. Norādījumi ceļotājiem

Lai izvairītos no tā, ka pilsoņi dotos uz trešo valsti, kas var radīt risku viņu drošībai vai veselībai, katra dalībvalsts izdod tās iedzīvotājiem paredzētus norādījumus, izsakot savus uzskatus par risku, kuri var atšķirties salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm, ņemot vērā tai zināmos faktus par attiecīgo valsti un savām attiecībām ar to[12].

Rodas jautājums par dažādu norādījumu koordinētas prezentācijas iespējas izskatīšanu.

Piemēram, ar Lēmumiem 2119/98/EK[13] un 2000/57/EK[14] tika izveidots tīkls Kopienas līmenī, lai veicinātu sadarbību, koordinēšanu un informācijas apmaiņu, lai uzlabotu infekcijas slimību profilaksi un kontroli. Informācija attiecas uz sabiedrības veselības aizsardzības pasākumiem, ko dalībvalstis veikušas, lai stātos pretī draudiem, tostarp

---

11 2006. gada 15. jūnija Dokuments 10551/06: Stiprinot Eiropas Savienības spējas reaģēt uz ārkārtas situācijām un krīzēm.

12 Kopsavilkumam skatīt: http://www.travel-voyage.consilium.europa.eu.

13 OV L 268, 3.10.1998.

14 Komisijas Lēmums 2000/57/EK; 22.12.1999. (OV L 21, 26.1.2000., 32. lpp.)

pandēmijas draudiem. Tā tiek nodota, izmantojot ātrās reaģēšanas sistēmu (*Early Warning and Response System - EWRS*).

Komisija un dalībvalstis informē arī attiecīgo profesiju pārstāvjus un plašu sabiedrību par jebkurām Kopienas līmenī pieņemtajām vadlīnijām. Tikpat nozīmīgi ir arī sniegt profilaktiskus norādījumus par riskiem, ar kompetento iestāžu starpniecību sniedzot pilsoņiem adekvātu un kopīgu informāciju, un ņemot vērā norādījumus, kas izriet no Eiropas slimību profilakses un kontroles centra (*ECDC*).

Ierosinātā darbība:

– **Ceļotājiem paredzētu norādījumu koordinēta prezentācija.**

2.5. Jebkura EK Līguma 20. panta īstenošanas pasākuma publicēšana.

Pārredzamības labad pilsoņus vajadzētu efektīvi informēt par viņu tiesībām, kas izriet no EK Līguma 20. panta. Piemēram, pamatnostādnes par šā panta piemērošanu vajadzētu publicēt *Oficiālajā Vēstnesī.*

Ierosinātā darbība:

– **Jebkura tāda pasākuma publicēšana, kas saistīts ar EK Līguma 20. panta īstenošanu.**

3. PILSOŅU AIZSARDZĪBAS DARBĪBAS JOMA.

Ņemot vērā to, ka aizsardzība nav vienveidīga, jo EK Līguma 20. pants paredz tikai to, ka jebkurai dalībvalstij ir jāaizsargā Eiropas Savienības pilsoņi ar tādiem pašiem nosacījumiem kā savas valsts pilsoņiem, Eiropas Savienības pilsoņi saskaras ar tikpat daudziem aizsardzības režīmiem, cik ir dalībvalstu.

Šiem režīmiem var būt dažādas darbības jomas un juridiskais spēks[15].

Komisija uzskata , ka atšķirības starp dažādiem aizsardzības aspektiem būtu jāizskata ilgākā termiņā, lai varētu izpētīt iespējas, kā piedāvāt pilsoņiem līdzīgu aizsardzību neatkarīgi no viņu valstspiederības.

Tuvākajā nākotnē vajadzētu izskatīt šādus darbības virzienus:

3.1. To Eiropas pilsoņu aizsardzība, kuri strādā un dzīvo trešās valstīs.

Komisija ar Lēmumu 88/384/EEK, ar ko izveido iepriekšējas paziņošanas un saskaņošanas procedūru attiecībā uz migrācijas politiku saistībā ar ārpuskopienas valstīm[16], izveidoja konsultēšanās procedūru dalībvalstu starpā, lai cita starpā veicinātu to, ka divpusējos nolīgumos iekļautu maksimāli daudz kopējo noteikumu, un lai uzlabotu dalībvalstu to valstspiederīgo aizsardzību, kuri strādā un dzīvo trešās valstīs.

Lai nodrošinātu EK Līguma 20. pantā paredzēto aizsardzību, divpusējos nolīgumos ar trešām valstīm būtu jāiekļauj noteikumi par ES pilsoņu aizsardzību.

---

15 Piemēram, tikai dažas dalībvalstis atzīst tiesības uz apelāciju pret aizsardzības noraidīšanu.

16 OV L 183, 14.7.1988., 35. lpp.

Ierosinātā darbība:

– **Noteikumu, ar kuriem tiek aizsargāti trešās valstīs strādājoši un dzīvojoši ES pilsoņi, iekļaušana dalībvalstu divpusējos nolīgumos ar trešām valstīm, lai pilnībā tiktu piemērots Lēmums 88/384/EEK.**

3.2. Eiropas Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kuriem nav kādas dalībvalsts valstspiederība.

Vajadzība kopīgi aizsargāt pilsoņus un ģimenes locekļus, kuriem nav ES pilsonības, bija redzama Libānas konfliktā 2006. gada jūlijā, kad Kipra veica to pilsoņu ģimenes locekļu evakuācijas un repatriācijas procedūras, kuru dalībvalsts nebija pārstāvēta. Tādējādi ir jāizbeidz ievērojamās grūtības, kas rodas pilsoņiem un viņu ģimenēm līdzīgās situācijās, un ir jānosaka kārtība, kas ļautu nodrošināt kopīgu aizsardzību briesmās nonākušam pilsonim un viņa ģimenes locekļiem, kuriem nav kādas ES dalībvalsts valstspiederība.

Ierosinātā darbība

– **Paplašināt konsulāro aizsardzību attiecībā uz ES pilsoņa ģimenes locekļiem, kuriem ir trešās valsts valstpiederība, izmantojot piemērotus līdzekļus (Lēmuma 95/553/EK grozījumi vai Komisijas priekšlikums, pamatojoties uz EK Līguma 22. pantu).**

3.3. Mirušo identifikācija un repatriēšana.

2004. gadu beigās notikušā cunami sekas parādīja ar mirušo identifikācijas un repatriēšanu saistītās problēmas apmēru. Trešās valsts vietējās iestādes var pieprasīt virkni formalitāšu, piemēram, iegūt mirstīgo atlieku pavaddokumentu (kuru izsniedz konsulārā iestāde) vai iegūt sanitārās un policijas apliecības, kas apliecina nāvi un nāves iemeslus, sabiedrības veselības aizsardzības noteikumu ievērošanu saistībā ar zārku vai arī administratīvo dokumentu legalizētu tulkojumu.

Tādējādi upuru ģimenēm ir jāsaskaras ar procedūru sarežģītību un repatriēšanas izmaksām.

Dažas dalībvalstis ir pievienojušās konvencijai *Eiropas Padomes 1973. gada 26. oktobra Vienošanās par līķu transportēšanu*[17], kurā paredzēts vienkāršots administratīvās formalitātes un mirušo repatriāciju. Tomēr šis instruments atstāj dalībvalstīm samērā lielu rīcības brīvību. Ir nozīmīgi, lai pārliecinātu visas dalībvalstis pievienoties šim instrumentam, vienlaicīgi turpinot vienkāršošanas darbību.

Attiecībā uz izmaksām, kas saistītas ar līķu repatriēšanu, papildu pasākums varētu būt Eiropas kompensēšanas sistēmas izveide.

Mirušo identifikācija ir nepieciešams priekšnosacījums to repatriēšanai. Komisija šajā sakarā mudinās veikt tādu efektīvu līdzekļu izpēti un attīstīšanu, kas ļautu veikt DNS analīzes un kas nebūtu tik dārgi kā pašreizējie.

---

[17] Eiropas Padomes vienošanās ETS Nr. 80 (ratificējušas 15 dalībvalstis).

Ierosinātās darbības:

Īstermiņā:

– **Lēmuma 95/553/EK grozījumi, lai tajā iekļautu mirušo personu identifikāciju un repatriāciju.**

– **Ieteikums dalībvalstīm, kuras vēl nav Strasbūras 1973. gada vienošanās dalībnieces, tai pievienoties.**

Ilgtermiņā:

– **Mirušo personu repatriēšanas procedūru vienkāršošana.**

– **Eiropas kompensēšanas sistēmas iespējama izveide.**

– **Mudinājums izpētīt un attīstīt DNS analīžu līdzekļus, kā arī dažām Eiropas laboratorijām specializēties upuru identificēšanā.**

3.4. Avansa maksājuma procedūru vienkāršošana

Lēmums 95/553/EK parāda, cik sarežģīta ir izmaksu un grūtībās nonākušam pilsonim izmaksātu avansu atmaksas procedūra: pieprasītājam ir jāsaņem atļauja no savas pilsonības valsts un jāparaksta solījums atmaksāt; pilsonības dalībvalsts atmaksā visas izmaksas pēc tās dalībvalsts pieprasījuma, kura sniegusi palīdzību; pilsonis atmaksā savai valstij. Dažu dalībvalstu pilsoņiem var tikt lūgts atstāt viņu pases kā garantiju tai dalībvalstij, kura sniegusi palīdzību.

Viens no risinājumiem varētu būt lietu izskatīšana centralizētā veidā kopīgā birojā trešā valstī, vienkāršojot administratīvo kārtību, kas aprakstīta Lēmumā 95/553/EK.

Ierosinātā darbība:

– **Avansa maksājuma procedūru vienkāršošana.**

4. STRUKTŪRAS UN RESURSI.

4.1. Kopīgu biroju izveide

Aizsardzības lūgumam nevajadzētu radīt īpašas problēmas, ja jāsniedz palīdzība individuālās situācijās, piemēram, dokumentu nozaudēšana. Tomēr situācija var būt atšķirīga kolektīvos gadījumos, ko izraisa kataklizmas, pandēmijas, terora akti vai militāri konflikti.

Vajadzētu noteikt vienlīdzīgu pienākumu sadalījumu dalībvalstu starpā attiecībā uz palīdzības un repatriēšanas lūgumiem, ko iesniedz liels skaits pilsoņu, kuriem nav savas valsts pārstāvniecības. Mēģinājums ieviest šādu sadalījumu parādījās iepriekš minētajās pamatnostādnēs.

Kā risinājums šāda veida situācijām varētu būt kopīgu biroju izveide, kas tika ierosināta *Barnier* ziņojumā un atkārtoti pieminēta iepriekš minētajā 2006. gada 28. jūnija paziņojumā par Hāgas programmas īstenošanu[18]. Līdzīgus priekšlikumus atbalstīja Eiropas Parlaments[19].

---

[18] Skatīt 4. zemsvītras piezīmi.

[19] 2000. gada 5. septembra rezolūcija par kopējo Kopienas diplomātiju.

Izveidojot kopīgus birojus, varētu nodrošināt darbību saskaņotību un ekonomēt dalībvalstu diplomātisko un konsulāro tīklu struktūru fiksētās izmaksas.

Šajos kopīgos birojos veiktās darbības varētu balstīties uz dalībvalstu vidū izveidotu aizstāšanas sistēmu tādā veidā, lai konkretizētu šādus priekšlikumus:

– Atkarībā no valsts un no dalībvalstu pārstāvniecību skaita šie biroji varētu atrasties *dažādās valstu pārstāvniecībās vai vēstniecībās vai arī vienā, vai arī atrasties kopā ar Komisijas delegāciju saskaņā ar vēl nosakāmu kārtību*. Visos gadījumos konsulāta darbinieki kopīgos birojos veiks savus pienākumus savas valsts pakļautībā. Sākumposmā *Barnier* ziņojumā ir ierosinātas četras eksperimentālās zonas: Karību salas, Balkāni, Indijas okeāns un Rietumāfrika varētu tikt izraudzītas. Šīs zonas tika ierosinātas, ņemot vērā Eiropas tūristu apmeklējumu biežumu un samērā mazu dalībvalstu pārstāvniecību, un Komisijas delegāciju skaitu, kas varētu sniegt piemērotu atbalstu. Šajā situācijā varētu izmantot personāla apmaiņas programmu starp dalībvalstu valstu diplomātiskajiem dienestiem, Komisiju un Padomes Sekretariātu, ievērojot Komisijas 2006. gada 8. jūnija paziņojumu Eiropadomei par Eiropu pasaulē[20].

– Lai veiktu savus pienākumus, dalībvalstis varētu sagatavot un publicēt pilsoņiem paredzētus noteikumus, ar kuriem izveido aizvietošanas sistēmu un darba sadalījumu, kas jāīsteno katrā kopīgā birojā katrā trešā valstī.

– Lai atvieglotu kopīgo biroju uzdevumus, varētu organizēt informācijas kampaņas, kurās pilsoņus aicinātu brīvprātīgi reģistrēties, tādējādi atvieglojot iespējamos glābšanas pasākumus.

– Nozīmīgi pasākumi ir pieņemti kopīgās vīzu politikas ietvaros ar Padomes lēmumiem, ar kuriem pieņem Kopīgās konsulārās instrukcijas (KKI). Šie specifiskie pasākumi rāda piemēru, kādu pievienoto vērtību var sniegt Eiropa. Lai kompensētu to, ka dažās trešās valstīs konsulārā klātbūtne nav pietiekama, jau esošā iespēja, ka viena dalībvalsts var pārstāvēt kādu citu dalībvalsti, lai izsniegtu vīzu, ir vēl vairāk paplašināta[21]. Turklāt citi grozījumi KKI stiprināja vietējo konsulāro sadarbību un piešķīra tai lielāko lomu kopējās vīzu politikas piemērošanā[22]. Turpinot šos pasākumus, Komisija nesen iesniedza iniciatīvas, lai papildinātu šajā jomā esošos tiesību aktus. Pirmkārt, tas ir priekšlikums par kopīgu centru izveidi vīzu pieprasījumu pieņemšanai[23], lai atvieglotu biometrijas ieviešanu un paplašinātu pārstāvniecības darbības jomas. Pēc tam tā iesniedza priekšlikumu regulai, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu, tas ir vienīgs dokuments, kas pārskata un apkopo visus noteikumus attiecībā uz vīzu izsniegšanas procedūrām[24]. Kodeksa priekšlikumā jo īpaši ir paredzēts stiprināt un padarīt efektīvāku vietējo konsulāro sadarbību vīzu jomā. Ilgtermiņā vajadzētu pārbaudīt konverģenci starp virzību uz kopīgiem birojiem konsulārās aizsardzības nolūkos un virzību uz kopīgiem centriem vīzu politikas ietvaros.

---

20 COM (2006) 278, galīgā redakcija, Eiropa pasaulē – praktiski priekšlikumi lielākai saskaņotībai, efektivitātei un saskatāmībai.

21 2003. gada 22. decembra Lēmums 2004/15, OV L 5, 9.1.2004.

22 2002. gada 16. jūlija Lēmums 2002/585, OV L 187, 16.7.2002., par ceļojumu aģentūru sadarbību un 2003. gada 22. decembra Lēmums 2004/17, OV L 5, 9.1.2004., ar ko nosaka prasību par ceļojuma apdrošināšanu.

23 COM (2006) 269 galīgā redakcija, 31.5.2006.

24 COM (2006) 403 galīgā redakcija, 13.7.2006..

Ierosinātās darbības:

- **"Kopīgo biroju" izveide sākuma posmā Karību salās, Balkānos, Indijas Okeānā un Rietumāfrikā.**
- **Noteikumu, ar kuriem izveido aizvietošanu dalībvalstu starpā trešās valstīs, publicēšana.**
- **Informācijas kampaņas, kas mudinātu pilsoņus reģistrēties kopīgos birojos.**
- **Ilgtermiņā kopīgie biroji veiktu konsulārās darbības, piemēram, izsniegtu vīzas un legalizētu dokumentus.**

4.2. Dalībvalstu amatpersonu apmācība

Lai nodrošinātu efektīvas mācības, jo īpaši "kopīgo biroju" personāla apmācību, Komisija varētu organizēt kopīgu mācību pasākumus, kas paredzēti dalībvalstu un attiecīgo Kopienas iestāžu amatpersonām, piemēram, par ES ārējo robežu kontroli, par mirušo repatriāciju vai par tiesībām uz diplomātisko un konsulāro aizsardzību.

Ierosinātā darbība:

- **Mācības, kas paredzētas dalībvalstu un Kopienas iestāžu amatpersonām.**

5. TREŠO VALSTU IESTĀŽU PIEKRIŠANA

EK Līguma 20. panta īstenošana paredz trešo valstu piekrišanu.

Starptautisko tiesību vispārējs princips ir tāds, ka tam, lai kāda valsts aizsargātu kādas citas valsts pilsoni, ir vajadzīga trešās valsts piekrišana[25].

EK Līguma 20. pantā ir paredzēts pienākums dalībvalstīm uzsākt nepieciešamās starptautiskās sarunas šajā sakarā.

Tātad katrai dalībvalstij ir jāuzsāk divpusējas sarunas[26] ar trešo valsti. Bet būtu arī iespējams, ka jauktajos nolīgumos, ko Kopiena noslēgusi ar savām dalībvalstīm, tiktu apspriesta standarta klauzula par piekrišanu diplomātiskajai un konsulārajai aizsardzībai. Saskaņā ar tādu klauzulu trešā valsts piekristu, ka Eiropas Savienības pilsoņiem var palīdzēt jebkura dalībvalsts, kurai tajā valstī ir pārstāvniecība.

Specifisks gadījums attiecas uz zvejas kuģu, kas peld ar dalībvalsts karogu, uzraudzības apskati un kapteiņa un apkalpes locekļu arestēšanu. Saskaņā ar noteiktiem zvejas nolīgumiem trešās valsts iestādēm ir jāinformē uz vietas esošā Eiropas Kopienas delegācija, kas veic "diplomātiskās aizsardzības uzdevumu"[27], kas ir uzsvērts spriedumā "Odigitria"[28].

Tomēr nekādu vispārēju mācību no sprieduma "Odigritria" nevar iegūt ārpus attiecīgā zvejas nolīguma konteksta. Tomēr ilgtermiņā šīs diplomātiskās aizsardzības uzdevuma piemērošanas jautājums varētu tikt uzdots, ja tas izrietētu no Kopienas kompetencēm.

---

25 1961. gada Vīnes konvencijas par diplomātiskajiem sakariem 45. panta c) apakšpunkts un 46. pants un 1963. gada Vīnes konvencijas par konsulārajiem sakariem 8. pants.

26 Šie nolīgumi papildina nolīgumus, kas paredzēti Lēmumā 88/384/EK: skatīt šā dokumenta 3.1. punktu.

27 Piemēram, nolīgums starp EEK un Kotdivuāras Republiku zivsaimniecības jomā (EKOV L 379/90, 3. lpp.)

28 1995. gada 6. jūlija Pirmās instances tiesas spriedums Lietā T-572/93.

Ierosinātās darbības:

- **Piekrišanas klauzulas iekļaušana jauktajos nolīgumos, kas noslēgti ar trešām valstīm.**
- **Ilgtermiņā: trešo valstu piekrišanas nodrošināšanas iespēju izskatīšana, lai Eiropas Savienība, izmantojot Komisijas delegācijas, varētu veikt aizsardzības uzdevumu gadījumos, kas saistīti ar Kopienas kompetencēm.**

6. SECINĀJUMI

Ar šo zaļo grāmatu Komisija iesniedz pārdomu virzienus, kas paredz stiprināt tiesības uz Kopienas diplomātisko un konsulāro aizsardzību. Pirms īstenot šim nolūkam nepieciešamos pasākumus, kam vajadzīgas iniciatīvas no Komisijas puses un koordinēšana ar dalībvalstīm, Komisija vēlas uzsākt plašas publiskas debates ar Eiropas Parlamentu, ES Padomi, kā arī ar visām ieinteresētajam pusēm: dalībvalstīm, NVO un civilo sabiedrību, kā arī ar Eiropas pilsoņiem.

Šajā nolūkā Komisija līdz 2007. gada 31. martam vēlas saņemt komentārus par iepriekš ierosinātajām darbībām pa elektronisko pastu uz šādu adresi: "JLS-DIPLOCONSUL-PROTECTION@ec.europa.eu".

Saņemtie komentāri tiks publicēti "Your Voice in Europe", norādot autoru, izņemot gadījumus, ja tie vēlas saglabāt anonimitāti vai ja tie lūdz, lai komentāri būtu konfidenciāli.

Šis dialogs tiks slēgts ar noklausīšanos, kurā piedalīsies visas ieinteresētās personas.